

učitelje, ki so jih napisali večinoma učitelji z večletnimi izkušnjami iz prakse. Projekt je nastajal pod strokovnim vodstvom **dr. Igorja Saksida**, uveljavljenega teoretika in predavatelja mladinske književnosti na Pedagoški fakulteti v Ljubljani. Projekt je povezan s prenovo pouka slovenščine v osnovni šoli (dnevniki so tudi v učnem načrtu devetletke), zato dosledno **upoštevata načela sodobnega komunikacijskega pouka književnosti**, ki se je v slovenski didaktiki uveljavil v sredini devetdesetih let. Model temelji na ustvarjalnem pogovoru med besedilom, mladim bralcem in učiteljem. Branja ne opredeljuje le kot poti za spoznavanje predpisane učne snovi, ampak postavlja v ospredje bralčeve interese, njegova pričakovanja, posebej pa interakcijo med besedilom in bralcem. Dnevniki naj bi tako kot pouk razvijali inovativno, nestereotipno in aktualno razumevanje klasičnih in sodobnih besedil. Bralcu naj bi olajšali pot do samostojnega literarnoestetskega doživljanja in mu hkrati privzgajali obšolske, torej prostočasne bralne navade. Dnevniki povezujejo šolsko branje, npr. analizo odlomka, ter samostojno branje celovitih besedil doma. Z zanimivimi spodbudami, nagovori, vprašanji želijo učencem razkriti svet branja, ki ni prisila.

Glavno načelo izbora in obravnave besedil, zajetih v dnevnik branja, je bilo:

branje je spoznavanje in doživljanje raznolikosti književnosti, kar pomeni, da so v dnevnik branja zajete **različne pisave oz. avtorske poetike** (književnost kot igra, kot prikaz resničnega sveta, kot upor, kot čudenje, kot potovanje v pravljčni svet in kot spomin na lastno otroštvo) in **različne literarne zvrsti ter vrste**. Prevladujejo prozna besedila, sledijo pesniške zbirke, najmanjši delež je namenjen dramatiki. V prvem triletnju prevladujejo pravljčna besedila; v drugem triletnju fantastična pripoved, realistična pripoved z otroškim glavnim junakom ter prvine otroške pustolovske pripovedi; v tretjem triletnju prevladujejo pripovedi z najstnico ali najstnikom kot glavno literarno osebo. V izbor so vključena **tako klasična kot sodobna dela slovenske in svetovne književnosti**.

Vsak dnevnik branja prinaša več besedil, kot jih bo povprečni bralec dejansko prebral. Dnevniki branja tako uresničujejo **načelo relativne izbirnosti**: otrokom ponujajo sklop kvalitetnih in aktualnih besedil, hkrati pa jih spodbujajo, da dnevnik dopolnjujejo tudi s svojim izborom. Dnevniki branja niso zgolj dodatek, pač pa eno od temeljnih gradiv za pouk slovenščine. Dnevniki in dejavnosti ob njih naj bi bili **tudi sestavni del nove kulture preverjanja znanja**.

Želimo jim, da bi jih učenci in učitelji z veseljem uporabljali.

OKROGLA MIZA O ETIKI V MLADINSKI KNJIŽEVNOSTI

Na petem srečanju slovenskih mladinskih pisateljev OKO BESEDE v Murski Soboti je 17. novembra potekala okrogla miza, ki jo je tudi letos vsebinsko pripravila revija *Otrok in knjiga*. Pogovor je vodil dr. Igor Saksida, z referati pa so nastopili še: Polonca Kovač, Slavko Pregl, Maja Novak, mag. France Prosnik in Vasja Cerar. Referati z razpravo bodo

objavljeni v 51. številki revije. Tokrat vam ponujamo samo nekaj utrinkov za pokušino ali teze za pogovor **o etiki v mladinski književnosti**, ki jih je pripravil moderator:

Pojem etika se v občem razumevanju povezuje s vrednostnimi kategorijami, torej z dobrim in zlim, s človeškim delovanjem v skladu z razumevanjem dobre-

ga in zlega: slovarska opredelitev govori posebej tudi o poklicni etiki (»moralna načela, norme ravnanja v določenem poklicu«). Srečanje *Oko besede* že do sedaj ni bilo brezbrizno do vprašanj načel, norm, vrednot, ki zaznamujejo literarno snovanje in njegovo vrednotenje: prvo srečanje je odgovarjalo na vprašanje, ali so knjige lahko bolne, vrednot in ideologij so se dotikale razprave o medijih in književnosti ter o stereotipih (npr. seksizem in rasizem). Že na prvem srečanju pa je M. Kobe kot odgovor na vprašanje, katere knjige so bolne, zastavila protivprašanje: *Katere knjige so zdrave?* Zdi se, da ta duhovita domislica dobro razpira tudi problemski sklop, povezan z etiko v mladinski književnosti.

Katerim vrednotam je zavezana književnost? Kako naj odstira dobre in slabe, svetle in temne, vznemirljive in prazne prostore človeške izkušnje?

Čemu oz. komu je književnost »odgovorna«? Ali obstaja višji smisel, resnica, poslanstvo, v imenu katere bi lahko književnost označevali kot etično oz. neetično?

Kako pisati etično? Kako »prenašati« etično plast v besedilu na mlade bralce?

Z ustvarjanjem vzorcev obnašanja in stvarilnih zgledov? Ali le z vzbujanjem nove občutljivosti za drugo in drugačno, z »razpiranjem očesa« za vse, kar je?

Kje je meja med etiko in moraliziranjem? Je književnost lahko v službi »višjih vzgojnih ciljev«? Kaj danes z »velikimi temami«: narod, zgodovina, država, individuum, subjekt, oblikovanje človekovega bistva?

Je knjiga etična ali neetična ne glede na kulturo, iz katere izhaja? Se o etičnih kategorijah da soditi z različnih izhodišč?

Ali je etika v vsaki knjigi enaka? Obstaja »etika (po)smeha«, etika v prikazovanju stisk, celo groze otroštva?

Kaj je z etičnostjo ustvarjalca v sodobni potrošniški družbi? Sme pisatelj razmišljati o knjigi kot o produktu, »čevlju«?

Se oblikuje nova etika v književnosti glede na sodobno družbo, v kateri prevladujejo vizualno podprte pripovedi, ki gojijo čustveno, miselno in domišljjsko pasivnega sprejemnika?

Kaj menijo o etiki tisti, ki se vsakodnevno srečujejo z mladimi bralci? Ali so merila, ki dovoljujejo cenzuro: Ta knjiga ni etična, torej je ne bomo dali mlademu bralcu?